

การศึกษาองค์ประกอบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ*

ชูศรี มโนการ RN, พย.ม **

อารีย์วรรณ อ่วมตานี RN, Ph.D. ***

บทคัดย่อ : การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร อย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป จำนวน 500 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ คือ แบบสอบถามสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และหาความเที่ยงโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยใช้วิธีการสกัดแบบองค์ประกอบหลัก และหมุนแกนแบบตั้งฉากด้วยวิธีแวนิแมกซ์

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ บรรยายด้วย 46 ตัวแปร มีค่าความแปรปรวนที่อธิบายรวมกันได้ เท่ากับร้อยละ 73.35 เรียงลำดับตามร้อยละของความแปรปรวนได้ดังนี้คือ 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารการพยาบาล 2) ด้านคุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงาน 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 4) ด้านกลไกการทำงาน 5) ด้านการสนับสนุนจากองค์กร และ 6) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารทางการพยาบาลในการบริหารจัดการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานแก่องค์กรพยาบาลและหน่วยงาน โดยทำการสำรวจสภาพแวดล้อมในการทำงานภายในหน่วยงาน และประเมินผล เพื่อพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานของหน่วยงานให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

วารสารสภาการพยาบาล 2550 ; 22(2) 57-71

คำสำคัญ : สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงาน พยาบาลวิชาชีพ

* วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** พยาบาลวิชาชีพ กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 1

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงาน เป็นสิ่งช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานให้แก่องค์การได้อย่างเต็มความสามารถ และเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน เป็นเครื่องจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานเต็มกำลังความรู้ความสามารถ ซึ่งเป็นผลให้องค์การเพิ่มคุณค่าของงานได้มากขึ้น เช่นเดียวกันกับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานครที่ต้องการปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในงานขององค์การพยาบาล

จากการวิจัยที่ผ่านมา พบว่า พยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานครยังทำงานอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ได้แก่ ภาระงานเกินอัตรากำลังพยาบาลที่มีอยู่ ลักษณะงานมีความซับซ้อน เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนผู้ป่วย สภาพแวดล้อมทางกายภาพด้านสถานที่ไม่ปลอดภัย¹ ขาดการสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการ และขาดเครื่องมือเครื่องใช้ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน² ส่งผลให้พยาบาลไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ เกิดความเครียดและเหนื่อยล้าในการทำงาน^{3,4}

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมในการทำงานของพยาบาล ยังจะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามยังไม่มีการศึกษาใดระบุชี้ว่า สภาพแวดล้อมในการทำงาน

ที่เหมาะสมของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลรัฐ เขตกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร แต่จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานทั้งในและต่างประเทศ พบว่าลักษณะของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงาน ส่งผลต่อการบริหารงานและการทำงานของผู้บริหารการพยาบาล สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงาน เป็นสิ่งช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานให้แก่องค์การได้อย่างเต็มความสามารถ และเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน เป็นเครื่องจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานเต็มกำลังความรู้ความสามารถ เป็นผลให้องค์การเพิ่มคุณค่าของงานได้มากขึ้น⁵ ทำให้พยาบาลวิชาชีพซึ่งเป็นบุคลากรหลักขององค์การพยาบาลทำงานได้สะดวก ปลอดภัยมีสมาธิในการทำงาน และส่งผลให้พยาบาลมีทัศนคติที่ดีต่องาน มีความคิดริเริ่ม²

ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพสามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ ได้ผลงานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการทำงาน จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพเพื่อให้พยาบาลวิชาชีพสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่และเกิดคุณภาพของงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อศึกษาองค์ประกอบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 คน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการออกแบบโรงพยาบาลและ/หรือดูแลสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล จำนวน 7 คน ผู้บริหารทางการพยาบาลทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จำนวน 4 คน และพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ จำนวน 2 คน ซึ่งให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยเป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ เพื่อนำไปสร้างแบบสอบถาม

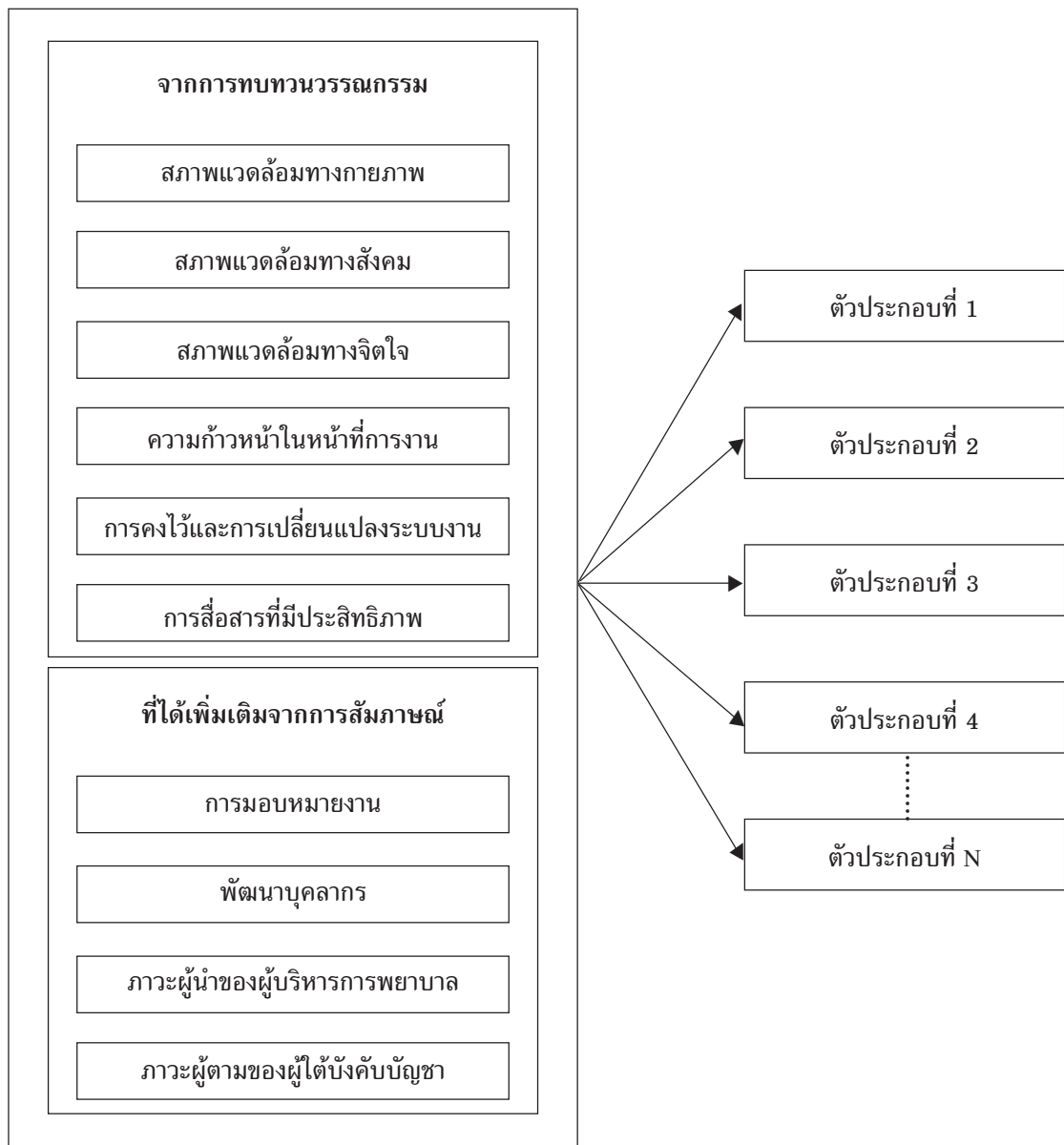
กลุ่มที่ 2 พยาบาลวิชาชีพ จำนวน 500 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างประชากรแบบหลาย

ชั้นตอน โดยจำแนกโรงพยาบาลรัฐตามสังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ 5 สังกัด คือ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสุ่มโรงพยาบาลในแต่ละสังกัด โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก ใช้อัตราส่วน 1:2 ในกรณีสังกัดที่มีโรงพยาบาล 3 แห่ง ใช้อัตราส่วน 2:3 กรณีที่มีโรงพยาบาลแห่งเดียว กำหนดให้โรงพยาบาลนั้นเป็นกลุ่มตัวอย่าง จะได้โรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลราชวิถี นพรัตนราชธานี พระมงกุฎเกล้า ภูมิพลอดุลยเดช ศิริราช วิทยาลัยแพทยศาสตร์ กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล ตากสิน และตำรวจ และหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในแต่ละโรงพยาบาลที่สุ่มได้ โดยการคำนวณตามสัดส่วนกับประชากรในแต่ละโรงพยาบาลโดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวประกอบย่อยของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
ในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

ตัวประกอบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
ในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงาน โดยรวบรวมมาจากแนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ และสภาพแวดล้อมในการทำงานทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ รวม 13 แนวคิด⁶ แบ่งได้เป็นองค์ประกอบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางจิตใจ 4) ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 5) ด้านการคงไว้ และการเปลี่ยนแปลงระบบงาน และ 6) ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

จากนั้นจึงสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางสภาพแวดล้อม ที่มีประสบการณ์ออกแบบโรงพยาบาล และ/หรือดูแลสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบสภาพแวดล้อมของโรงพยาบาล ผู้บริหารทางการแพทย์ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทขึ้นไป เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการบริหารการพยาบาล 5 ปีขึ้นไป และพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีทางการแพทย์และมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการพยาบาล 5 ปีขึ้นไป รวม 13 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่ จะได้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพเหมือนการทบทวนวรรณกรรม

ทั้ง 6 ด้าน และเพิ่มองค์ประกอบใหม่อีก 4 ด้าน รวมทั้งหมดเป็น 10 ด้าน องค์ประกอบ 4 ด้าน ที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ 7) ด้านการมอบหมายงาน 8) ด้านพัฒนาบุคลากร 9) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารการพยาบาล และ 10) ด้านภาวะผู้ตามของผู้บังคับบัญชา

เมื่อรวบรวมรายการสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ กับแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อนำมาเขียนคำจำกัดความและสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องและครอบคลุม คำจำกัดความทั้ง 10 ด้าน คือ 1) ด้านพัฒนาบุคลากร 2) ด้านกายภาพของหน่วยงาน 3) ด้านอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ 4) ด้านการทำงานเป็นทีม 5) ด้านระบบงาน/นโยบายของหน่วยงาน 6) ด้านการมอบหมายงาน 7) ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 8) ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 9) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารการพยาบาล และ 10) ด้านภาวะผู้ตามของผู้บังคับบัญชา

หลังจากนั้นนำองค์ประกอบทั้งหมดมาสร้างข้อคำถามได้จำนวน 85 ข้อ เมื่อผ่านการตรวจความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI) เท่ากับ .96 นำไปหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา โดยทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสงฆ์ จำนวน 30 คน ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .98 หลังจากพิจารณาปรับข้อคำถามแล้ว คงเหลือข้อคำถามทั้งหมด 67 ข้อ ส่วนค่าความเที่ยงของเครื่องมือหลังนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา เท่ากับ .99

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และสัตว์ทดลอง ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว และก่อนเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และสิทธิในการเข้าร่วมหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย โดยไม่มีผลกระทบใดๆ กับกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้นและให้กลุ่มตัวอย่างเช่นยินยอมในแบบฟอร์มพิทักษ์สิทธิ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รับอนุญาตให้เก็บข้อมูลจากโรงพยาบาลรัฐ เขตกรุงเทพมหานครทั้ง 8 แห่งแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้ากลุ่มการพยาบาลพร้อมแบบสอบถาม โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลแก่พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานทุกแผนกและมีประสบการณ์การทำงาน 1 ปีขึ้นไป และสุ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละแผนกเพื่อให้ครอบคลุมประชากรทุกหน่วย ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างประชากรแบบหลายขั้นตอน พร้อมแนบของสีน้ำตาลที่มีที่ปิดผนึกสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม ส่งกลับคืนกลุ่มงานการพยาบาล และผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มงานการพยาบาลด้วยตนเอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 26 มกราคม พ.ศ.2549 ถึงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 รวมระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลประมาณ 1 เดือน

ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 500 ฉบับ จากจำนวน 545 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.70

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS/FW สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ และการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยใช้วิธีสกัดแบบองค์ประกอบหลัก (principle component) และหมุนแกนแบบตั้งฉาก ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ เมื่อได้ตัวแปรแต่ละองค์ประกอบแล้ว จะตั้งชื่อองค์ประกอบใหม่ที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่าองค์ประกอบสำคัญของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพมีจำนวน 6 องค์ประกอบ โดยมีเกณฑ์กำหนด ดังนี้ ค่าไอเกน (eigen value) สูงกว่าหรือเท่ากับ 1 และมีตัวแปรภายใต้แต่ละองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ตัวแปรขึ้นไป โดยตัวแปรแต่ละตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ตั้งแต่ .5 ขึ้นไป และมีค่าความต่างระหว่างองค์ประกอบมากกว่าหรือเท่ากับ .2⁷ องค์ประกอบแต่ละด้านมีค่าไอเกนอยู่ระหว่าง 3.75-9.96 โดยมีจำนวนตัวแปรทั้งหมด 46 ตัวแปร สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 73.35 ดังแสดงในตารางที่ 1 - 2

ตารางที่ 1 ค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวน และร้อยละสะสมของความแปรปรวนที่สามารถอธิบายได้ขององค์ประกอบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

องค์ประกอบที่	ค่าไอเกน	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละสะสมของความแปรปรวน
1	9.96	20.32	20.32
2	6.68	13.64	33.96
3	5.92	12.09	46.04
4	5.05	10.30	56.34
5	4.59	9.36	65.70
6	3.75	7.65	73.35

ตารางที่ 2 ตัวแปรและค่าน้ำหนักตัวประกอบของแต่ละองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

ข้อที่	ข้อคำถาม	น้ำหนักตัวประกอบ
องค์ประกอบด้านที่ 1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารการพยาบาล		
1	ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเหมาะสมและยุติธรรม	.809
2	ให้กำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ	.798
3	มีการแสดงออกที่เหมาะสม	.790
4	สามารถเป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา	.784
5	บริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	.782
6	เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	.778
7	วางตัวเป็นกลางในการตัดสินปัญหา	.772
8	รับฟังเหตุผลของผู้ใต้บังคับบัญชา	.769
9	มีวิธีสร้างแรงจูงใจในการทำงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา	.751
10	ดูแลเอาใจใส่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	.675
11	มีความรู้ ความสามารถในการบริหารงานเป็นอย่างดี	.674
12	ยอมรับความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา	.662
องค์ประกอบด้านที่ 2 คุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงาน		
13	ขณะปฏิบัติงานให้ความสำคัญกับงานมากกว่าเรื่องส่วนตัว	.763
14	มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน	.759
15	ปฏิบัติงานในความรับผิดชอบอย่างเต็มที่	.757
16	ไม่ใช้เวลางานเพื่อทำงานส่วนตัว	.714
17	สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จได้โดยอิสระตามที่ได้รับมอบหมาย	.675
18	มาปฏิบัติงานตรงเวลาตามระเบียบของหน่วยงาน	.667

การศึกษาองค์ประกอบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

ข้อที่	ข้อความ	น้ำหนักตัวประกอบ
19	เต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการทำงานเพื่อให้ปฏิบัติงานบรรลุผล	.657
20	รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดี	.613
21	มีความกระตือรือร้นในการหาความรู้เพิ่มเติม	.611
องค์ประกอบด้านที่ 3 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ		
22	มีบรรยากาศเงียบสงบ ไม่มีเสียงดังรบกวนต่อการทำงาน	.741
23	มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัย	.721
24	มีความเป็นระเบียบ เป็นสัดส่วน สวยงาม	.721
25	มีอากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน คือไม่หนาวหรือร้อนเกินไป	.705
26	มีระบบการจัดการควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค	.699
27	มีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	.679
28	มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานเหมาะสมและเพียงพอ	.674
29	มีอุปกรณ์ที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน	.614
องค์ประกอบด้านที่ 4 กลไกการทำงาน		
30	ให้โอกาสทุกคนได้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ	.717
31	มีการมอบหมายงานอย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ	.666
32	มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม	.647
33	มีโครงสร้างสายการบังคับบัญชาชัดเจน ไม่ซับซ้อน	.640
34	มีการมอบหมายงานและความรับผิดชอบที่ชัดเจน	.639
35	มีการกำหนดเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน นำไปกำหนดแนวทางปฏิบัติได้จริง	.572
องค์ประกอบด้านที่ 5 การสนับสนุนจากองค์การ		
36	บุคลากรมีโอกาสเข้าร่วมประชุมวิชาการ	.713
37	บุคลากรได้รับการสนับสนุนให้สร้างสรรค์งานที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน	.712
38	บุคลากรได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนางานที่ตนปฏิบัติอยู่อย่างเท่าเทียมกัน	.674
39	บุคลากรได้รับการส่งเสริมให้นำเสนอผลงานของตนในโอกาสต่าง ๆ	.650
40	บุคลากรมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติอยู่	.648
41	บุคลากรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน	.612
องค์ประกอบด้านที่ 6 การบริหารทรัพยากรมนุษย์		
42	มีกระบวนการจัดสรรบุคลากรเพื่อเตรียมก้าวสู่ตำแหน่งตามสายอาชีพที่ชัดเจน	.680
43	มีการเตรียมบุคลากรเพื่อเลื่อนเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น	.659
44	มีการกำหนดวิธีการและช่องทางการสื่อสารให้เป็นรูปแบบเดียวกันทุกหน่วยงาน	.616
45	มีการกำหนดบันไดวิชาชีพทางการพยาบาลของแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน	.590
46	มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับทักษะในการสื่อสารให้แก่บุคลากรทุกคน	.588

สรุปองค์ประกอบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยผู้วิจัยได้กำหนดชื่อองค์ประกอบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ มีจำนวน 6 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารการพยาบาล บรรยายได้ด้วยตัวแปร 12 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .662 - .849 องค์ประกอบที่ 2 คุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงาน บรรยายได้ด้วยตัวแปร 9 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .611 - .763 องค์ประกอบที่ 3 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ บรรยายได้ด้วยตัวแปร 8 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .614 - .741 องค์ประกอบที่ 4 กลไกการทำงาน บรรยายได้ด้วยตัวแปร 6 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .572 - .717 องค์ประกอบที่ 5 การสนับสนุนจากองค์กร บรรยายได้ด้วยตัวแปร 6 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .612 - .713 และองค์ประกอบที่ 6 การบริหารทรัพยากรมนุษย์ บรรยายได้ด้วยตัวแปร 5 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .588 - .680

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ มีจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารการพยาบาล ด้านคุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงาน ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านกลไกการทำงาน ด้านการสนับสนุนจากองค์กร และด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารการพยาบาล มีตัวแปรอธิบายถึง ศักยภาพ ความรู้ ความสามารถ และลักษณะความเป็นผู้นำของผู้บริหารที่ช่วยให้ผู้บริหารปฏิบัติงานได้สำเร็จ การที่ผู้บริหารมีกระบวนการในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้ศาสตร์และศิลปะรวมทั้งอิทธิพลให้บุคคลอื่นยอมตาม เชื่อฟัง ปฏิบัติตามและให้ความร่วมมือ การเป็นแบบอย่าง คอยให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหา มีความยุติธรรม เมตตา เอาใจใส่เอื้ออาทรต่อบุคลากร และลงมาสัมผัสการทำงานของบุคลากร ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่เป็นการเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติเป็นอย่างมาก เนื่องจากในองค์กรหนึ่งๆ จะมีการปฏิบัติกรของผู้ปฏิบัติเป็นไปด้วยความราบรื่น ไร้ปัญหาให้วุ่นวายหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการเป็นผู้นำที่มีความเจียมตนมากน้อยเพียงใด หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำอยู่ในตัวเอง การบังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชา ก็จะเป็นไปด้วยความเต็มใจ และสมัครใจ แต่หากผู้บริหารมีภาวะความเป็นผู้นำน้อย อาจต้องเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งรวมทั้งการท้าทายอำนาจจากผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่ตลอดเวลา

คุณลักษณะภาวะผู้นำของหัวหน้าทีมการพยาบาล เป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการให้กระบวนการพยาบาลดำเนินไปในทิศทาง การแก้ปัญหาสุขภาพอนามัยให้กับผู้ป่วย เกิดผลต่อการช่วยชีวิต ให้ความปลอดภัยด้วยองค์ความรู้ทางการพยาบาล สามารถเป็นผู้นำทางการพยาบาล

ให้การดูแลผู้ป่วยบรรลุเป้าหมายทางการพยาบาล บริบทที่สำคัญของภาวะผู้นำทีมการพยาบาล คือ สร้างผู้นำทางการพยาบาล การเตรียมผู้บริหารทางการพยาบาล จำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่เป็นพยาบาลประจำการ ผู้นำทางการพยาบาลต้องมีความสามารถในการนิเทศ เป็นแบบอย่างที่ดี มีความสามารถในการบริหารงาน ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ⁸ นอกจากนี้ นักวิชาการ⁹ กล่าวถึงการมีภาวะผู้นำต้องมีระบบการมอบหมายภาระงานของแต่ละคนที่เท่าเทียมกัน ต้องวินิจฉัยว่ามีทักษะด้านใดบ้างที่ต้องปรับปรุงพัฒนาจะแก้ไขข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้อย่างไร จะมีระบบการตัดสินใจและหาข้อยุติได้อย่างไร เป็นต้น การสร้างข้อตกลงในการทำงานและการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่ดี เพื่อให้บริการทางการพยาบาลมีคุณภาพยิ่งขึ้นจะมีส่วนช่วยในการบริหารงานการพยาบาล เป็นไปด้วยความราบรื่นสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝน และพัฒนาได้¹⁰ ดังนั้นผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำ โดยเน้นการนำไปสู่เป้าหมายในการทำงานให้สำเร็จ กล่าวแสดงออก กล่าวตัดสินใจ กล่าวเปลี่ยนแปลงการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การให้ความร่วมมือ

จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการบริหาร และภาวะผู้นำของผู้บริหารการพยาบาลจะมีส่วนช่วยในการบริหารงานเป็นไปด้วยความราบรื่นสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำของผู้บริหารการ

พยาบาลจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

2. ด้านคุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงาน มีตัวแปรที่อธิบายถึง ความรู้ความสามารถ และความรับผิดชอบในงานของผู้ปฏิบัติงาน ที่ช่วยให้ตนเองและองค์การเจริญก้าวหน้าและสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี

จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่สามารถจะพัฒนาได้ องค์การใดมีผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ ความสามารถและความรับผิดชอบงานของตน องค์การนั้นก็จะมีเจริญก้าวหน้าและบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์การกำหนดไว้¹¹ และจากการที่สภาการพยาบาลได้พัฒนาระบบการศึกษาต่อเนื่องสาขาพยาบาลศาสตร์ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้ผู้ประกอบวิชาชีพทางการพยาบาลให้มีความรู้ทักษะและเจตคติที่ดี สามารถให้บริการพยาบาลตามมาตรฐานของวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต นับเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการประกอบวิชาชีพ¹² ดังนั้นพยาบาลวิชาชีพจึงต้องมีความกระตือรือร้นในการหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอและตลอดเวลา เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองให้มากขึ้น คุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงาน จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพที่ทำให้เกิดความสำเร็จขององค์การ

3. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีตัวแปรที่อธิบายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพในหน่วยงาน ทั้งในด้านความปลอดภัย และ

อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน อันทำให้มีประสิทธิภาพของงานยิ่งขึ้น เนื่องจากการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเอื้อต่อการปฏิบัติงานและช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานให้แก่องค์กรได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ เป็นการส่งเสริมพฤติกรรมความเป็นวิชาชีพแก่พยาบาล ช่วยให้พยาบาลมีความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และแสดงออกถึงพฤติกรรมความเป็นเอกลักษณ์และวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม

สภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงานไม่เพียงแต่ความสะดวกสบายในการทำงานเท่านั้น นอกจากนี้สถานบริการทางสุขภาพต้องมีความพร้อมใช้ของอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ และมีระบบการควบคุม ความปลอดภัยจากการแพร่กระจายของเชื้อโรคอย่างมีประสิทธิภาพ มีผลต่อคุณภาพของงานและคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพโดยตรง จะเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมในหน่วยงานให้เหมาะสม เป็นการเอื้ออำนวยการทำงานให้ผู้ปฏิบัติงานได้คล่องตัว และส่งผลถึงจิตใจของผู้ปฏิบัติทำให้มีกำลังใจในการทำงานและเกิดแรงจูงใจให้อยากทำงาน สามารถพัฒนาทักษะในการทำงานให้เกิดคุณภาพและทำให้เกิดประสิทธิภาพของงาน⁵ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

4. ด้านกลไกการทำงาน มีตัวแปรที่อธิบายถึงระบบที่บุคลากรในระดับต่าง ๆ ปฏิบัติงานร่วมกันหรือแนวทางในการดำเนินงาน รวมทั้งโครงสร้างองค์การที่จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพของงานและองค์การ กลไกการทำงานจึงเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งของกระบวนการบริหารที่ต้องอาศัยตัวบุคคลทรัพยากร กฎเกณฑ์ กิจกรรม และหน่วยงานย่อยต่าง ๆ ที่สนับสนุน เชื่อมโยง ประสานสัมพันธ์ และเอื้ออำนวยให้การดำเนินภารกิจต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานดำเนินไปได้อย่างคล่องตัว สม่่าเสมอ และครบวงจรตามระเบียบและขั้นตอนหรือระบบที่ได้กำหนดไว้¹³

การทำงานจะดำเนินการไปด้วยดีได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยระบบงานที่ดี มีคุณภาพ มีความสอดคล้องกับกลไกการทำงาน เพราะระบบงาน หมายถึง ระเบียบ หรือความเชื่อมโยงของขั้นตอน หรือปัจจัยในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีส่วนสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานดำเนินการลุล่วงไปได้อย่างราบรื่น เช่น การจัดระบบงานต่าง ๆ¹³ การพัฒนาระบบงานและกลไกการทำงาน จึงต้องดำเนินไปพร้อม ๆ กัน และมีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ วัตถุประสงค์ หลักการ และองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดระบบงาน ตลอดจนถึงประกอบที่มีอิทธิพลต่อการจัดระบบงาน ได้แก่ องค์ประกอบภายในขององค์การ เช่น ปรัชญา นโยบาย เป้าหมาย วิธีดำเนินงาน การออกแบบองค์การ พฤติกรรมคนและกลุ่มคนภายในองค์การ องค์ประกอบภายนอกองค์การ เช่น เทคโนโลยี

ผู้ให้บริการ พัฒนาการของวิชาชีพการพยาบาล การจัดระบบงานจึงต้องอาศัยกลไกการทำงาน ดังนั้นระบบงานกับกลไกการทำงานจึงเป็นเสมือนเงาซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่เอื้อหรือสนับสนุนต่อกัน กลไกการทำงานจะดำเนินไปด้วยดีได้นั้น ต้องมีระบบงานที่มีคุณภาพ จึงทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัวและราบรื่นบรรลุตามเป้าหมายขององค์การ กลไกการทำงานจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

5. ด้านการสนับสนุนจากองค์การ มีตัวแปรที่อธิบายถึง ผู้ปฏิบัติงานได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากองค์การ ที่ทำให้เกิดความร่วมมือและยินดีปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ จากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา องค์การจึงต้องสนับสนุนให้บุคลากรมีความอิสระในการคิดเพื่อก่อให้เกิดการสร้างสรรคและนวัตกรรมขึ้นในองค์การ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาองค์การ¹⁴

ในองค์การหนึ่งๆ ผู้บริหารทุกระดับจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน เพื่อหวังให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดพฤติกรรมการทำงานร่วมกันให้บรรลุเป้าหมาย ถ้าผู้ปฏิบัติงานได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากองค์การเป็นอย่างดี จะทำให้เกิดการสร้างสรรคงานในองค์การ โอกาสที่จะได้รับการพัฒนาจากองค์การ การเอาใจใส่ให้ความเป็นอยู่ที่ดีแก่ผู้ปฏิบัติ และการเห็นคุณค่าของผลงาน การสนับสนุนและให้โอกาสในการพัฒนา ผลการสนับสนุนจากองค์การดังกล่าว ย่อมส่งผลต่อ

ความกระตือรือร้นที่จะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน สร้างผลการดำเนินงานให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นการได้รับการสนับสนุนให้ก้าวหน้าส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในงาน ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การ เกิดพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ความสำเร็จในวิชาชีพ และความสำเร็จในชีวิต⁶ ดังนั้นการสนับสนุนจากองค์การ จึงเป็นองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

6. ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีตัวแปรที่อธิบายถึงกระบวนการในการบริหารบุคลากร เพื่อสร้าง พัฒนา ปรับปรุงบุคลากรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอยู่เสมอ

การที่ทรัพยากรมนุษย์ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดต่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องหากลยุทธ์ในการธำรงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถหรือมีคุณภาพไว้ในองค์การ และจะดูแลรักษาคนที่มีความสามารถหรือมีคุณภาพเหล่านั้นให้อยู่กับองค์การได้นานที่สุด เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายขององค์การด้วยความเต็มใจ และอุทิศตนให้กับงานอย่างเต็มที่ ดังนั้นการบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นการใช้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล¹⁵ และยังทำให้เกิดความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การ การบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นหน้าที่และบทบาทที่ผู้บริหารต้องดูแลรักษาบุคลากร โดยการพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้และทักษะในด้านต่างๆ เพื่อให้มีความ

สามารถเพียงพอในการปฏิบัติงานและพัฒนางานของตนเอง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงมีความสำคัญ ทั้งในด้านการพัฒนาขีดความสามารถ โดยการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร นอกจากนี้ การเลื่อนขั้นและตำแหน่ง การบริหารค่าตอบแทน การบริหารผลการปฏิบัติงาน ก็เป็นกระบวนการรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพให้อยู่กับองค์กรนานที่สุดเท่าที่จะทำได้¹⁵

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารทางการพยาบาลในการบริหารจัดการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานแก่องค์กรพยาบาลและหน่วยงานโดยทำการสำรวจและประเมินสภาพแวดล้อมในการทำงานภายในหน่วยงาน เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานของหน่วยงานให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารการพยาบาล คุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ กลไกการทำงาน การสนับสนุนจากองค์กร และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ดังนั้นผู้บริหารการพยาบาลจึงควรให้ความสำคัญและสนับสนุนให้มียุทธศาสตร์องค์ประกอบดังกล่าวในหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานของทุกคนในองค์กรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค เช่น โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างจากโรงพยาบาลรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร หรือไม่อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

1. จันทนา นาคฉาย. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมในงานด้านจิตใจ การทำงานเป็นกลุ่มกับพฤติกรรมความเป็นวิชาชีพของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์. [วิทยานิพนธ์]. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2544.
2. สุตราตัน เหลาฉลาด. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจภายใน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย สภาพแวดล้อมในงาน กับพฤติกรรมสร้างสรรค์ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ. [วิทยานิพนธ์]. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2547.
3. นงสภรณ์ สุทธิวงศ์. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยด้านองค์การปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมกับความเครียดในงานของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลของรัฐเขตกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์]. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2545.
4. สิทธิลักษณ์ สมพลกรัง. สิ่งแวดล้อมในการทำงานกับความเหนื่อยล้าของพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา. [วิทยานิพนธ์]. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2542.

5. American Association of Critical-Care Nurses. AACN Standards for establishing and sustaining healthy work environment: A journey to excellence. *Am J Cri Care* 2005; 14: 187 - 197.
6. ชูศรี มโนการ. การศึกษาองค์ประกอบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลตติยภูมิ. [วิทยานิพนธ์]. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2548.
7. อารีย์วรรณ อ่วมตานี. Spiritual Distress Scale. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2545 14 (1) :17-26.
8. Swansburg RC, Swansburg RJ. **Introduction to management and leadership for nurse managers.** New York: Jones and Bartlett; 2002.
9. Robbins SP. **Organizational behavior.** New York: Prentice-Hall; 2001.
10. พยอม วงศ์สารศรี. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภา; 2545.
11. รังสรรค์ ประเสริฐศรี. ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: ไตอะมอนต์ อิน มิวลิเนสเวิร์ด; 2544.
12. สภาการพยาบาล. สาส์นจากนายกสภาการพยาบาล. 2549 [Cited 26 เมษายน 2549]. Available from: <http://www.ccne.or.th>.
13. ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา. คู่มือการศึกษาดตนเองและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2543.
14. ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: วิสิทธิ์พัฒนา; 2544.
15. ตูลา มหาพสุธานนท์. หลักการจัดการและหลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์; 2545.

A Study of Health Work Environment Components of Professional Nurses*

Chusri Manokarn** RN, MSN.

Areewan Oumtanee*** RN., Ph.D.

Abstract : The purpose of this study was to describe the components of healthy work environment of professional nurses in governmental hospitals, Bangkok Metropolis. Study samples selected by using multi-stage sampling were 500 professional nurses with at least 1 year-working experience from governmental hospitals in Bangkok. The research instrument was the Healthy Work Environment of Professional Nurses Questionnaire (HWEPNQ) which was tested for content validity and reliability. The Cronbach's Alpha Coefficient of HWEPNQ was .98. The data were analyzed by using Principal Components Analysis and Orthogonal Rotation with Varimax Method.

The research findings revealed that there were six significant factors of healthy work environment of professional nurses which described by 46 items accounting for 73.35% of variances by these followings: 1) Leadership of nursing manager, 2) Characteristics of working staff, 3) Physical environment, 4) Working devices, 5) Organizational support 6) Human resource management

These findings can be utilized as the guide for nurse executives to evaluate and build the healthy work environment for increased job performance of staff nurses.

Thai Journal of Nursing Council 2007 ; 22(2) 57-71

Keywords : Healthy work environment, Professional nurses

---

* Thesis of the Degree of Master of Nursing Science Program in Nursing Administration.

** Professional Nurse of Health Promotion Hospital, Health Region 1.

*** Assistant Professor, Faculty of Nursing, Chulalongkorn University.